

Tájékoztató feldolgozás

Az ökológiai termékek ellenőrzésével és tanúsításával kapcsolatos előírások feldolgozóüzemek részére

Bevezetés:

Az ökológiai termékek előállítását, jelölését és ellenőrzését a 834/2007/EK és 889/2008/EK rendeletek szabályozzák. A rendeletek teljes szövege honlapunkon elérhető.

A feldolgozást végző üzemnek a fenti rendeletek előírásain túl meg kell felelnie a tevékenységre vonatkozó egyéb jogszabályi követelményeknek, és rendelkeznie kell a szükséges hatósági engedélyekkel.

Alkalmazás területe/Tanúsítási szerződés/Tanúsítvány:

Alkalmazás területe

A rendelet előírásait minden olyan üzemnek be kell tartania, amely az ökológiai/bio termékek feldolgozásában előkészítésében vagy forgalmazásában részt vesz.

A 834/2007/EK rendelet 2. cikk i) pontja szerint a „feldolgozás: az ökológiai termékek tartósítására és/vagy feldolgozására (az állati termékek vágását és darabolását is beleértve) irányuló műveletek, továbbá a csomagolás, a címkézés és/vagy a címkézésben tett, az ökológiai termelési módszerre vonatkozó változtatások”.

Feldolgozó üzemnek minősül tehát minden olyan gazdasági szereplő, aki/amely ökológiai mezőgazdasági terméket:

- tartósít, feldolgoz;
- csomagol, átcsomagol;
- címkéz vagy átcímkéz.

Szerződéskötés

A tanúsítási szerződés aláírását követően jogosult szerződött ügyfelünk ökológiai termékeket feldolgozni és értékesíteni. Az ellenőrzési rendszerbe történő bejelentkezésről az illetékes hatóságot is tájékoztatjuk. Ettől az időponttól kezdve az ökológiai termékek feldolgozására vonatkozó előírások betartása kötelező. Az üzem csak pozitív eredménnyel záruló ellenőrzést követően kaphat tanúsítványt. Amennyiben az első ellenőrzés során hiányosságokat találunk, azokat a megadott határidőig javítani/pótolni szükséges.

Tanúsítvány

Az éves ellenőrzést/ellenőrzéseket követően tanúsítványt állítunk ki ügyfeleink részére (a termékek, termékcsoportok, tevékenységi körök felsorolásával), mely igazolja, hogy az adott termékeket a vonatkozó EU-bio rendeletek előírásainak megfelelően állították elő.

Vezetendő feljegyzések:

Annak érdekében, hogy az ellenőrzés során a vonatkozó EU-bio jogszabályok szerinti megfelelést, a termékek „életútját” felül tudjuk vizsgálni, feljegyzéseket kell vezetni, s azokat az ellenőrzésre minden esetben elő kell készíteni.

Az ellenőrző szervezet legalább évente egy alkalommal átfogó ellenőrzést végez a vonatkozó EU-bio rendeletek betartására vonatkozóan.

Az ellenőrzés egyik kulcsfontosságú eleme az árumozgás nyomonkövetése. Az ügyfélnek igazolnia kell, hogy a biotermékek előállításához megfelelő minőségű és mennyiségű bio alapanyagot vásárolt. Ennek érdekében a receptúrák, a termeléssel és a raktárkészlettel kapcsolatos feljegyzések felülvizsgálatra kerülnek. Az üzem akkor tanúsítható, amennyiben a feljegyzések illetve adatok átláthatóak és összhangban vannak.

A beszerzésekről, értékesítésekről, illetve feldolgozásokról elektronikus vagy kézzel írott feljegyzéseket is elfogadunk, de súlyos nyomonkövetési hiányosság esetén minden esetben az illetékes kormányhivatal intézkedését kérjük.

A következő dokumentumokat kell megőrizni és adott esetben ezek alapján átlátható nyilvántartást vezetni:

- A vásárolt/felhasznált mezőgazdasági eredetű összetevők, adalék és segédanyagok listája a szállító nevének és címének feltüntetésével. Minden összetevő esetén igazolni kell, hogy tanúsított biotermékről vagy engedélyezett konvencionális összetevőről van szó. Ennek érdekében a szállító érvényes tanúsítványát, a termékek címkéit és árukísérő dokumentumait minden esetben meg kell őrizni. Az árukísérő dokumentumokon az ökológiai eredetre való utalás, illetve az ellenőrző szervezet kódszáma minden esetben feltüntetésre kell kerüljön.
- Szállítólevelek, illetve számlák
- Receptúrák, gyártmánylapok
- A feldolgozásról készült feljegyzések, melyek alapján az egyes alapanyagok, illetve a feldolgozott termékek mennyisége nyomon követhető.
- Felhívjuk a figyelmüket a nyomonkövetésre. Folyamatosan dokumentálni kell melyik a tétel szintű nyomonkövetést!
- Valamennyi nem öko eredetű mezőgazdasági eredetű összetevő esetén, amennyiben indokolt, azaz a termék 2. generációs GMO-származék, GMO-mentességi igazolást kell mellékelni (K0430HU_HOG). A többi esetben a termék címkéjén feltüntetett jelölésre támaszkodunk.

Alapanyagok beszerzése:

Ökológiai gazdálkodásból származó összetevők:

Az ökológiai/bio termékeknek főként mezőgazdasági összetevőkből kell állnia, melyek ökológiai termelésből származnak. Az alapanyagok ökológiai eredetét egy elismert tanúsító szervezet által kiállított érvényes tanúsítvánnyal kell igazolni.

Minden beszállítást megelőzően minden beszállító esetén el kell kérni annak érvényes tanúsítványának másolatát. A tanúsítvány érvényességét, továbbá annak hatályát, a rajta szereplő termékeket minden esetben ellenőrizni kell. Minden tanúsító szervezet elektronikus, naprakész, nyilvános adatbázist vezet az általa tanúsított ügyfelekről.

Az átvett termékek árukísérő dokumentumain (számlák, szállítólevelek, stb.) az ökológiai eredetre való utalás mellett (ökológiai gazdálkodásból, bio) a beszállító ellenőrző szervezetének kódszámát (vagy nevét) is fel kell tüntetni (pl. bio eper, ellenőrizte Hungaria Öko Garancia Kft., HU-ÖKO-02).

Konvencionális, mezőgazdasági eredetű összetevők:

Az EU-bio rendeletek lehetőséget adnak arra, hogy bizonyos összetevőket konvencionális minőségben kerüljenek felhasználásra a biotermékek feldolgozása során. A konvencionális minőségben felhasználható mezőgazdasági eredetű összetevőket a 889/2008/EK rendelet IX. melléklete tartalmazza. (A IX. mellékletben nem szereplő nem ökológiai mezőgazdasági összetevők felhasználására a Pest megyei kormányhivatal adhat engedélyt a 889/2008/EK r. 29. cikkében foglalt feltételekkel.)

Ezen konvencionális, mezőgazdasági összetevők legfeljebb a termék tömegének 5%-ban használhatók fel a biotermékekben.

Nem mezőgazdasági eredetű összetevők-adalék- és segédanyagok:

Az ökológiai/bio termékek feldolgozása során felhasználható adalék- és segédanyagok köre jóval szűkebb mint a konvencionális termékek esetén felhasználható anyagoké. A felhasználható anyagok listáját a 889/2008/EK VIII. melléklete, valamint 27. cikke tartalmazza. Ezen engedélyezett anyagokra vonatkozóan az esetleges mennyiségi és felhasználási korlátozásokat is a 889/2008 EK rendelet VIII melléklete tartalmazza. Ilyen korlátozás lehet, hogy az adalék vagy segédanyagot milyen élelmiszer előállításához lehet felhasználni, számos esetben egyes adalékanyagok csak 1-1 speciális termékhez használható fel.

Az ökológiai élelmiszerek ásványi anyagokkal, vitaminokkal nem dúsíthatók, kivéve a 609/2013 EU rendelet 1 (1) a. b. pontjában megnevezett csecsemők és kisgyermekek részére készülő gabonalapú élelmiszerek és bébiételek, anyatej-helyettesítő és anyatej-pótló termékek.

Felhívjuk figyelmüket, hogy enzimek esetén, amennyiben a felhasználni kívánt enzim élelmiszeradalék, szerepelni kell a 889/2008 EK rendelet VIIIa mellékletében.

Feldolgozott élelmiszerek esetében a következő kategóriákat különböztetjük meg:

- 1. Ökológiai jelölés a kereskedelmi megnevezésben,** ha a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, melyek legalább 95%-a ökológiai, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében, valamint VIII. és IX. mellékletében foglalt nem ökológiai illetve nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották, illetve bor esetében a 3a. fejezet rendelkezései valamint a VIIIa. mellékletben foglalt pozitív lista szerint jártak el.
- 2. Ökológiai jelölés kizárólag az összetevők felsorolásában,** ha a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében és VIII. mellékletében foglalt nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották.
- 3. Ökológiai jelölés az összetevők felsorolásában és a kereskedelmi megnevezéssel egy mezőben,** ha a fő összetevő halászati vagy vadászati termék, az egyéb mezőgazdasági eredetű összetevők mindegyike ökológiai, a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében és VIII. mellékletében foglalt nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza.

Az összetevők felsorolásában minden esetben fel kell tüntetni, mely összetevők ökológiai eredetűek! A 2. és 3. pont esetében az ökológiai termelésre vonatkozó hivatkozások kizárólag az ökológiai összetevőkkel kapcsolatban jelenhetnek meg, és az összetevők felsorolásában fel kell tüntetni az ökológiai összetevők teljes százalékos arányát a mezőgazdasági eredetű összetevők teljes mennyiségéhez képest. Mindezeket pedig az összetevők fel-sorolásában szereplő egyéb jelzésekkel megegyező színben, méretben és betűtípussal kell feltüntetni.

Receptúrák és feldolgozás:

Minden termék esetén rendelkezésre kell álljon annak receptúrája, illetve gyártmánylapja. Az új termékek receptúráit illetve a receptúrákban/gyártmánylapokban történt változásokról minden esetben tájékoztatni kell a tanúsító szervezetet. A receptúrákon fel kell tüntetni minden összetevőt, valamint azok pontos mennyiségét/arányát (beleértve pl. a díszítésre használt magvakat, a nyers tészta egységenkénti tömegét, a péksütemények nettó tömegét...). A feldolgozásokról, az áruátvételhez hasonlóan pontos nyilvántartást kell vezetni. Az árumozgás nyomkövetésének és ellenőrzésének utolsó láncszeme a receptúra szerint feldolgozott alapanyagok mennyisége.

A termékekről a 82/2012. (VIII. 2.) VM rendeletben foglaltaknak megfelelően gyártmánylapot kell vezetni.

gyártmánylap: az élelmiszer-előállító által vezetett, a feldolgozott élelmiszer élelmiszer-biztonsági, minőségi jellemzőire vonatkozó nyilvántartás.

A gyártmánylapon fel kell tüntetni az élelmiszer-előállítóra vonatkozó azonosító adatokat, így

- az élelmiszer-előállító vállalkozás nevét és székhelyének címét,
- a gyártmánylap szerinti élelmiszer előállítási helyének, illetve helyeinek címét; valamint az élelmiszer előállításával kapcsolatos adatokat, így
- az élelmiszer forgalomba hozatala során használt megnevezését,
- az élelmiszer egységnyi mennyiségű előállításához felhasznált valamennyi összetevő nevét, előállítás kori tömegük csökkenő sorrendjében,
- a géntechnológiával módosított szervezet vagy az abból előállított termék összetevőként történő használata esetén a géntechnológiával módosított szervezet nevét és az azt tartalmazó összetevő nevét,
- az élelmiszer eltarthatóságát, biztonságát meghatározó műveletek és paraméterek felsorolását, továbbá az engedélyezett csomagológázok használatát; a termék élelmiszer-biztonsági, minőségi jellemzőit, így
- jogszabályban vagy a Magyar Élelmiszerkönyv irányelvében meghatározott minőségben előállított élelmiszer esetén a termékre vonatkozó, alkalmazott előírás megjelölését,
- az élelmiszer fizikai, kémiai, mikrobiológiai jellemzői, amennyiben azok nem jogszabályi előíráson vagy a Magyar Élelmiszerkönyv irányelvén alapulnak vagy azoknál szigorúbb értéknek felelnek meg,
- az érzékszervi jellemzők bírálata során figyelembe veendő, a forgalomba hozatalt még nem kizáró, de a kifogástalan tulajdonságtól eltérő érzékszervi jellemzők leírását,
- önkéntes megkülönböztető megjelölés használata esetén a megkülönböztetésre alapot adó jellemzők és az állítás igazolásának módját,
- az élelmiszer minőségmegőrzési/fogyaszthatósági időtartamát,
- az élelmiszer tárolására vonatkozó különleges feltételt, amennyiben az élelmiszer fogyaszthatóságához, illetve minőségének megőrzéséhez ez szükséges;
- a gyártmánylap elkészítésének és módosításának dátumát;
- a gyártmánylap elkészítéséért felelős, valamint az élelmiszervállalkozásban az élelmiszer előállításáért szakmailag felelős személy nevét és aláírását vagy az aláírással egyenértékű elektronikus jóváhagyását.

Nem kell külön gyártmánylapot készíteni azokra a termékekre, amelyek kizárólag mennyiségükben, ízesítésükben különböznek egymástól, amennyiben az eltérő ízesítést adó összetevők az adott terméknél egyértelmű, amelyeket azonos összetétellel és késztermék jellemzőkkel az élelmiszer előállító különböző telephelyein állítanak elő, vagy azonos tartalommal különböző csomagolásban hoznak forgalomba.

A biotermékekre minden esetben külön gyártmánylapot kell készíteni!

Az élelmiszer-előállítónak a gyártmánylapot, valamint a gyártmánylapon hivatkozott és az ellenőrzés számára adatokat tartalmazó dokumentumokat az előállítás helyén, a hatósági ellenőrzés számára hozzáférhető módon kell tartani.

Jelölés/címkézés:

A biotermékek jelölését a 834/2007/EK rendelet szabályozza. A bio jelölés csak azon termékek esetén alkalmazható, melyek teljesítik a vonatkozó EU-bio rendeletek előírásait.

A 834/2007/EK rendelet célja az ökológiai gazdálkodás egységes szabályozása. Azon termékeket nevezzük ökológiai termékeknek, melyek címkéiken, reklámanyagaikon, összetevőik felsorolásában azt a benyomást keltik a vevő felé, hogy azokat az EU-bio rendeletek előírásainak megfelelően állították elő.

A címkék elkészítése során az élelmiszerek jelölésére vonatkozó általános előírások mellett a 834/2007/EK rendelet következő előírásait kell alkalmazni:

- A termék kereskedelmi megnevezésében szerepelnie kell a bio/ökológiai eredetre való utalásnak. Ez a termék neve előtt rövid formában, vagy az egyértelműség kedvéért a terméknev mögött, hosszabb formában is szerepelhet.
Pl: Bio alma-/répalé
vagy Bio alma-/répalé ökológiai gazdálkodásból
vagy Alma-/répalé ökológiai gazdálkodásból
- Az összetevők felsorolásában (amennyiben annak megadása az egyéb jelölésre vonatkozó jogszabályok szerint kötelező), fel kell tüntetni, mely összetevők származnak ökológiai gazdálkodásból. A bio eredetre való utalás szerepelhet az összetevő mellett rövid vagy hosszabb formában, illetve egyéb jelölési elemekkel, pl. az összetevők csillagozásával *:

pl.: Ökológiai gazdálkodásból származó összetevők* vagy Bio-összetevők*:
almalé*, répalé*, savanyúságot szabályozó anyag: citromsav

A tanúsító szervezet kódszámát, illetve a mezőgazdasági összetevők származási helyét két sorban, egymás alatt kell feltüntetni. Ezen adatokat ideális esetben közvetlenül az EU-logó mellett kell feltüntetni, de legalább azzal egy látómezőben.

Az árukísérő dokumentumokon az ellenőrző szervezet kódszámát fel kell tüntetni.

Azon termékek, melyek nem teljesítik a vonatkozó EU-bio rendeletek előírásait nem hozhatók forgalomba ökológiai jelöléssel. Tilos például a kereskedelmi megnevezésben a bio összetevők jelölése abban az esetben, ha a termék konvencionális, mezőgazdasági eredetű összetevőket is tartalmaz, s azok a 889/2008/EK rendelet VIII. melléklete szerint nem engedélyezettek.

Vadongyűjtésből származó összetevők:

A vadon gyűjtött növények vagy gombák csak abban az esetben használhatók fel biotermékek feldolgozása során, ha a gyűjtés ellenőrzött és a vadon gyűjtött termékek érvényes tanúsítvánnyal rendelkeznek.

A saját kertben termesztett növények is csak abban az esetben használhatók fel, ha a kert, illetve a növénytermesztés ellenőrzés alatt áll.



Átállási termékek, mint összetevők:

Növényi eredetű, az ökológiai gazdálkodásra történő átállásból származó alapanyagok nem használhatók a biotermékek feldolgozása során. Az átállási alapanyagokból csak ún. mono, azaz egy összetevőt tartalmazó termékek készülhetnek. Ezen termékeken az „ökológiai gazdálkodásra történő átállásból származó termék” kifejezés tüntethető fel. Figyelem! Átállási termék csak növényi termékek esetén használható, állati termékek esetén nem.

Írásban be kell jelenteni a tanúsító szervezet részére:

- a cég alapadataiban illetve az ellenőrzött tevékenységben vagy annak körülményeiben történt minden lényegi változást: pl. vezetéváltás, új létesítmények
- a termékkör illetve a termékek receptúrájának változását (előzetesen, a tanúsítás folytonossága érdekében);
- a biotermékek feldolgozásának rendjét, illetve várható időpontját (1 héttel, de legalább 3 nappal előre);
- azokat az eseteket, amikor tudja, vagy gyanítja, hogy a beszállított/feldolgozott termék nem felel meg a rendelet előírásainak
- a termék ökológiai státuszát érintő vevői panaszokat